

صنعت بیمه، نیازمند تلاش بیشتر

بیانات رییس جمهور و رییس مجمع تشخیص مصلحت نظام

گزارش

● محمد مظفر خرمی

همزمان با فرارسیدن سیزدهم آذرماه - روز بیمه - مدیران ارشد صنعت بیمه با چند تن از مقامات عالی‌رتبه کشور از جمله حجت‌الاسلام والمسلمین سیدمحمد خاتمی رییس جمهور محترم، آیت‌الله هاشمی رفسنجانی رییس محترم مجمع تشخیص مصلحت نظام و آیت‌الله هاشمی شاهرودی رییس محترم قوه قضائیه دیدار کردند.

به دلیل اهمیت سخنرانی رییس جمهور و رییس مجمع تشخیص مصلحت نظام که در زمینه گسترش صنعت بیمه و نقش آن در توسعه یافتگی اقتصاد کشور ایراد شد، متن خلاصه شده سخنرانی آنها تقدیم می‌گردد:

سخنرانی حجت‌الاسلام والمسلمین سیدمحمد خاتمی، رئیس‌جمهور محترم

تشکر می‌کنم از جناب آقای دکتر همتی که این موقعیت را فراهم آوردند تا بتوانیم در خدمت عده‌ای از خدمت‌گزارترین و سخت‌کوش‌ترین همکاران عزیزمان در سراسر کشور باشیم.

... امروز وقتی که از حوادث طبیعی نظیر زلزله صحبت می‌کنیم، درمی‌یابیم که طی سه چهار سال گذشته و به خصوص در دو سه سال اخیر، تلاش خیلی خوبی برای مقابله با آن در تهران به خصوص و در شهرهای دیگر شده است. یکی از مسائلی که وجود دارد این است که خسارت‌ها بعد از آن واقعه احیاناً بیشتر از (خسارت‌های) خود واقعه خواهد بود؛ در واقع، ابزاری که سبب تسهیل زندگی و آسان کردن دست‌یابی انسان به خواست‌هایش می‌شود در دنیای امروز در مواقع خاص منشا خسارت‌ها و گرفتاری‌های فراوانی می‌شود.

در چنین عرصه‌ای، وجود بیمه و به طور عام بیمه‌های مختلف، یک ضرورت است نه یک کار خوبی که ما به هر حال باید آن را انجام دهیم، و اگر هم انجام ندادیم، ندادیم. یعنی بدون بیمه هیچ‌گونه پشتوانه و ضمانتی برای زندگی به معنای واقعی کلمه در دنیای پیچیده امروز وجود ندارد.

وجه خیلی عادی و طبیعی قضیه این است: بیمه تاسیس شده است تا خسارت‌هایی را جبران کند که به یک فرد یا به یک گروه یا به یک جریان و نهاد وارد می‌آید و خود فرد یا نهاد یا گروه قادر به تامین آن خسارت‌ها و جبران آنها نیست و در موقعیتی خاص قرار می‌گیرد که اگر به او نرسیم، شاید

نتواند مشکلش را حل کند در آن موقعیت روحی و اجتماعی خاص اگر کسی به داد او نرسد، ممکن است که از هستی ساقط شود. بیمه برای این است که این اطمینان را ایجاد کند.

ما در موقعیت خاصی به سر می‌بریم، اولاً محکوم به این هستیم که پیشرفت داشته باشیم. یعنی در تولید، صنعت، کشاورزی، علوم، فنون و اطلاع‌رسانی باید جهش‌های بزرگی داشته باشیم. از آن چه در دنیا می‌گذرد فاصله داریم و اگر نجنبیم، این فاصله روز به روز زیادتر می‌شود حتماً باید در عرصه اقتصاد، تولید و صنعت تحولی بنیادی ایجاد کنیم.

از سوی دیگر، ما شعاری داریم که درست هم هست، حتی به لحاظ اقتصادی هم امروز این مساله پذیرفته شده‌ای است. آن شعار این است که فقط مساله پیشرفت اقتصادی مدنظر نیست. البته پیشرفت اقتصادی لازم است اما در سایه این پیشرفت اقتصادی، برخورداری همه انسان‌های جامعه از زندگی آبرومند مطمئن و عادلانه هم مورد توجه است. به عبارت دیگر، تامین عدالت اجتماعی به نظر من پشتوانه هر دو قسمت، تحول در امر صنعت و بازرگانی، مبادلات و تولید و نیز تامین عدالت اجتماعی، نقش بیمه بی‌بدیل است.

بنابراین با توجه به دو هدف مهمی که جامعه ما دارد و ضرورتی که وجود دارد، بدون وجود یک سیستم بیمه فعال و صنعت بیمه فعال و کارآمد، ما به هیچ‌یک از این هدف‌ها نخواهیم رسید.

... شما هم می‌دانید که ما در برنامه سوم

هدف‌های مختلفی داریم. یکی از مهم‌ترین هدف‌های ما ایجاد تحول در ساختار اقتصادی جامعه و نیز پایدار کردن و نهادینه کردن خدمت عادلانه به جامعه و تامین عدالت اجتماعی است که عمدتاً با وجود سازمان تامین اجتماعی، بر گسترش بیمه‌ها تکیه کرده‌ایم. این روش درستی نیست که ما همچنان از درآمدهای نفتی‌مان بگیریم و در درازمدت به صورت یارانه یا به هر صورت دیگری به جامعه بپردازیم. بلکه باید پشتوانه‌ای مطمئن و محکم ایجاد کنیم که هر فرد ایرانی احساس کند که خودش، فرزندان و آینده‌اش تا حدودی تامین شده‌اند. البته هرچه پیشرفت کنیم، ضریب اطمینان بالا می‌رود ولی باید گام‌های استوارتری در این جهت برداریم.

در زندگی فردی و اجتماعی ما تحولات خوبی رخ داده است. منتها فاصله‌مان زیاد است. ایشان (رئیس کل بیمه مرکزی) گفتند که نسبت حق بیمه به تولید ناخالص داخلی از ۰/۴ درصد به حدود ۰/۷ درصد رسیده و ضریب خسارت از ۵۰ درصد، به بیش از ۷۰ درصد افزایش پیدا کرده است. این مساله خوبی است اما فاصله‌مان با دنیا خیلی زیاد است. مثلاً ما ده برابر کمتر از مالزی هستیم. همین مساله در مورد حق بیمه سرانه هم وجود دارد که در نزد ما حدود ۱۵ دلار است در حالی که در مالزی در سال ۱۳۷۷ متجاوز از ۱۹۸/۸ دلار و در کره جنوبی ۱۲۳۲ دلار بوده است. حتی در سوریه هم متجاوز از ۲۹ دلار و در ترکیه

متجاوز از ۴۳ دلار بوده است. البته ان شاء... به همت و تلاش دوستان، ما در آینده شاهد پیشرفت در این زمینه خواهیم بود. من مجدداً خسته نباشید و دست مریزاد می‌گویم به همه شما عزیزان و مطمئن باشید که دولت این مساله را جدی گرفته است. حالا این که ما چه قدر بتوانیم کمک کنیم، به همت و توان ما وابسته است که خیلی هم

زیاد نیست. ولی اگر شما روح برنامه سوم را ببینید، مساله تامین اجتماعی و بیمه واقعاً مورد توجه خاص بوده است، هم به عنوان پشتوانه تحول اقتصادی و رسیدن به یک وضع متناسب اقتصادی در جامعه و هم تامین نیازهای محترمانه افراد موجود در ایران یا به تعبیر دیگر، تامین عدالت اجتماعی در جامعه.

در طرح‌هایی که ارائه می‌دهید ان شاء... موانع قانونی و مقرراتی، به اصطلاح کندی و سختی ساز و کارهای موجود را که جلوی تعمیق و گسترش بیمه را می‌گیرند، معین و مشخص خواهید کرد. اگر کاری هم از دست ما برآید در خدمتتان هستیم. از حضورتان سپاسگزارم و برای همه شما آرزوی موفقیت می‌کنم.

سخنرانی آیت ا... هاشمی رفسنجانی، رئیس محترم مجمع تشخیص مصلحت نظام

خیلی راحت‌تر می‌توانیم برنامه‌های دیگرمان را اجرا کنیم.

... بخش کشاورزی خیلی آسیب‌پذیر است و کشاورزان گرفتار سرما زدن، سیل، آفات فراوان و چیزهای دیگر هستند. شاید یکی از دلایلی که در ایران سرمایه کلان به بخش کشاورزی نمی‌رود همین بی‌اعتمادی باشد. اگر در این بخش فرهنگ بیمه جدی گرفته شود، کشاورزی می‌تواند سرمایه زیادی را به خودش جذب کند. مهم هم هست، برای زندگی ما، برای استقلال ما، برای نیازهای واقعی ما. در این بخش برای کارکردن هنوز خیلی فضا هست. البته وارد کردن کشاورزان به ویژه کشاورزان خرده‌پا به طور جدی به این فضا دشوار است. البته کم‌کم وارد می‌شوند ولی حتماً باید ترویج شود.

به نظر می‌رسد در بخش‌های مستقیم‌تری که شما فعالیت می‌کنید با فرهنگ نیرومندتری در جامعه مواجه هستید که استقبال می‌کنند. شاید یکی از عوامل مهم آن، خوش‌حسابی بیمه بوده باشد.

... شاید در ابتدا کسی که حق بیمه می‌پردازد خیال می‌کند که هزینه اضافه‌ای

بپذیرد؛ البته ممکن است سوده‌های کلان ببرد. به هر حال آرامش، اطمینان و برنامه‌ریزی این‌ها مخدوش می‌شود. ... اصولاً باید این فکر و این فرهنگ ایجاد شود که همه زندگی مردم و آن جاهایی که نیاز به بیمه احساس می‌شود و کارشناسان می‌دانند، مشمول بیمه شود. در یک جامعه در حال تحول نبودن، تامین اجتماعی کامل، عیب و ننگ است؛ گرچه در حال حاضر به شما مربوط نیست؛ برای مثال، اگر در کشور ما بیمه بیکاری باشد

نکاتی را که جناب همتی توضیح دادند خوشحال کننده بود. البته قبلاً بخشی از گزارش‌ها را خوانده بودم که نشان می‌داد صنعت بیمه کم‌کم در جامعه شناخته می‌شود.

... کارهای بزرگ و طولانی مدت، هم‌چنین کارهایی که طبیعت‌شان آسیب‌پذیری دارد و کارهایی که ریسک‌های جدی دارد، باید در کشور انجام گیرد ولی از بخش خصوصی نمی‌توان توقع داشت که بدون پشتوانه مطمئن این ریسک‌ها را

می‌پردازد ولی قرار بیمه این است که این هزینه سرشکن شود و مثل بقیه هزینه‌هاست. ما وقتی که در جریان تولید، نیروی انسانی، مواد اولیه و سرمایه را به کار می‌گیریم از همه آن‌ها سود می‌بریم. دلیلی ندارد آن هزینه‌ای که برای بیمه می‌کنیم بی‌سود باشد. این هم در هزینه‌ها حساب می‌شود و بعد هم در نهایت براساس محاسبه گرفته می‌شود.

... یکی از کارهایی که نمی‌دانم الان انجام می‌گیرد یا نه این است که بانک‌ها باید با بیمه همکاری کنند. یعنی رشته‌ای از تسهیلاتی را که می‌دهند، به کسانی بدهند که می‌خواهند وارد میدان شوند و در نتیجه کسانی که به علت نداشتن، از بیمه فرار می‌کنند، وارد این میدان می‌شوند. کسی که خودش، مالش و هر چیز دیگری را بیمه می‌کند چیزی از جیبش نمی‌رود، یک سرمایه‌گذاری است که بر می‌گردد و برای کارهای درازمدت، اطمینان و آسایش خاطر به وجود می‌آورد.

... گهگاه بعضی‌ها بحث می‌کنند که ممکن است بعد از بیمه شدن، خسارت‌های تقلبی و بی‌توجهی‌ها زیاد شود. تجربه غیر از این را نشان می‌دهد. در دنیا، یعنی آن جایی که بیمه جدی است و همه زندگی را می‌پوشاند، هم خسارت خوب می‌دهند و هم حوادث کمتر است. البته همه چیز با هم است اما در مجموع وقتی که به یک فرهنگ عمومی تبدیل شد مردم هم همکاری می‌کنند و هیچ کس هم نمی‌خواهد بیمه‌های پشتیبان خودش را تضعیف کند. وقتی که جمع‌بندی می‌کنیم به نظر می‌رسد که هر قدر بیمه وسیع‌تر می‌شود، آموزش‌ها هم بالاتر می‌رود. شرایط بیمه هم شرایط آسانی

نیست. باید چیزهایی را مراعات کنند. این‌ها همه تضمین سلامت کار است و در مجموع تجربه موفقی است. دنیای صنعتی امروز، دنیای توسعه‌یافته امروز و دنیای در حال توسعه امروز در مورد ضرورت بیمه، تردید ندارد.

مسئله رقابت هم که امسال، بیمه کم‌کم دارد بیشتر به آن وارد می‌شود، مثل همه امور اقتصادی مهم است. ما در مجمع تشخیص مصلحت نظام از لحاظ تشخیص موضوع فکر نمی‌کنم خیلی مشکل داشته باشیم. امیدوارم به ما نیاز نباشد و قبل از این که به مجمع بیاید بین خود مجلس و شورای نگهبان این مسئله خصوصی‌سازی، که جامعه ما امروز به آن نیاز دارد، حل شود که به استثنای زدن به قانون اساسی به شکلی که ما می‌زنیم نیازی نباشد و راهکارهای درست تفسیر قانون اساسی پیدا شود. نظریه محکمی هم اخیراً مطرح شده که درخور توجه است.

من در مجموع حرف مهم‌ترم این است که در حال حاضر نمی‌توانیم از سازندگی در کشورمان غفلت کنیم. اگر غفلت کنیم و به وضع ضعیف موجودمان قانع باشیم، به نسل‌های آینده، به استقلال کشور و عظمت انقلاب صدمه زده‌ایم.

یک دوره بسیار جدی لازم داریم تا منابع خودمان را نقد و از استعداد‌های مان استفاده کنیم. ایران با منابع طبیعی، بانروی انسانی، با موقعیت جغرافیایی و با سوابق طولانی تمدنی که دارد، باید به طرف موقعیت استحقاقی واقعی خود حرکت کند و این هم بدون سازندگی امکان ندارد. البته حالا در اطراف کلمه سازندگی کم‌کم مسایل سیاسی هم پیش آمده. اما اسم آن را هرچیز بگذاریم

باز باید کشورمان را بسازیم و منابع خودمان را نقد کنیم.

در این راه ارکان مهمی باید دست‌اندرکار باشد. سرمایه بسیار مهم است که خود ایران هم سرمایه خوبی دارد. باید به مردم اعتماد بدهیم. یکی از آن‌ها همین بیمه است تا سرمایه‌ها به سوی کارهای کم‌خطر نرود؛ کارهایی مثل دلالتی و یا احتکار و معاملات بازار سیاه؛ معاملات ارز و طلا و کارهای نان و آبدار خیلی آسان که خطر چندانی هم ندارند. بیمه یکی از کارهایی است که می‌تواند این سرمایه‌ها را به طور اطمینان بخشی به سمت سرمایه‌گذاری بهتر سوق دهد. سرمایه در کشور ما از خود مردم است و اگر برنامه‌های مان را درست و قابل اعتماد اجرا کنیم، فکر می‌کنم جذب سرمایه برای ما مشکل نباشد.

... به نظرم در ایران جذب سرمایه مقدور است، اگر خودمان بخواهیم و خودمان شرایط آن را فراهم کنیم. طرح‌های قابل اعتمادی که در کشور هست همه سرمایه‌بر است. سرمایه خوب می‌آید و خوب هم بر می‌گردد. اگر تصمیم به توسعه و سازندگی باشد، می‌توان سرمایه‌ها را جذب کرد. یکی از شرایط آن همین بیمه است. البته با مقررات و تفسیرهای درست از قانون اساسی.

... امیدواریم که این آهنگی که شما دارید پیش می‌روید دچار رکود نشود و سرعت بیشتری هم بگیرد تا به نقطه‌ای برسیم که آن نیاز عمومی بیمه مشخص و تأمین شود. بعد با گام‌های آهسته و مطمئن جلو بروید. از خداوند توفیق بیشتری را برای همه شماها می‌خواهم.

